

Фінансова поведінка особистості як психологічний феномен

Тетяна Бокача

магістрант кафедри психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: Bokataya@gmail.com

Олена Никоненко

к.пс.н, доцент кафедри психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: nikonenkoev@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0002-0794-7905

Фінансова поведінка є складним явищем, що вивчає взаємодію між фінансовими рішеннями та психологічними аспектами. Вона включає в себе утворення фінансових уподобань, управління бюджетом, ризиками та інвестиціями. Цей феномен досліджує, як особистісні характеристики впливають на економічні вибір та взаємодію з фінансовим середовищем[4;5]. Фінансова поведінка визначається такими факторами: ставлення до ризику, сприйняття фінансового стресу, наявність фінансових цілей. Особистість впливає на рішення про збереження, інвестування та споживання. Монетарна поведінка це модифікація соціально- економічної поведінки, що визначає особливості поводження з грошовими ресурсами об'єкта монетарних відносин. Монетарна поведінка обумовлена механізмом самої монетарної сфери та детермінована індивідуально-психологічними характеристиками особистості. Це є процес дій, вчинків, що здійснюються суб'єктами монетарних відносин. У динамічному аспекті монетарна поведінка є діяльністю, що безпосередньо залучена в процеси отримання грошових доходів, їх використання і накопичення, включаючи процеси прийняття рішень. Дослідження стратегій монетарної поведінки в умовах соціально- економічних змін встановили, що для представників старшого покоління характерна стратегія страхування, яка була поширена в радянські часи. Представники середнього віку демонструють стратегію накопичення, а молодь, включаючи студентів використовують змішані стратегії та схильні інвестувати гроші. Більше того молоді люди прагнуть вкладати кошти не тільки в банківські установи під процент, але і у власний розвиток [3].

Психологічні чинники, такі як: страх втрати, очікування, емоції, психологія споживання, ставлення до ризику, самоконтроль, вплив оточення можуть визначати фінансові стратегії [2;3].

Фінансові стратегії бідних людей. Бідність може впливати на фінансові стратегії особистості і часто вони мають специфічні особливості [1;2].

• **Вживання на мінімальному рівні:** Бідні люди можуть фокусуватися на задоволенні базових потреб, таких як їжа та житло, обходячи статті витрат, які не є обов'язковими для виживання.

• **Використання кредитів та позик:** У бідних господарствах може бути поширена практика використання кредитів або позик для покриття тимчасових

потреб, що може призвести до боргових тяжб.

- **Обмежений доступ до інвестицій:** бідність часто обмежує можливості інвестування в освіту, здоров'я або інші можливості покращення фінансового стану.

- **Циклічні фінансові проблеми:** Бідність може створювати циклічні фінансові проблеми, де важко вийти з фінансових труднощів через відсутність ресурсів та можливостей.

- **Вплив соціального середовища:** Бідність часто пов'язана з конкретним соціальним середовищем, що може впливати на фінансові переконання та рішення.

Розуміння цих факторів допомогли розробити більш ефективні стратегії підтримки та розвитку для людей у складних фінансових умовах.

Фінансові стратегії заможних людей.

Заможні люди часто використовують специфічні фінансові стратегії для управління своїм майном та доходами.

- **Інвестування:** Заможні люди часто вкладають свої гроші в різноманітні інвестиційні документи такі як акції, облігації, нерухомість та інші фінансові продукти.

- **Диверсифікація інвестицій:** Заможні люди зазвичай розподіляють свій капітал між різними видами інвестицій для зменшення ризиків і забезпечення стабільності доходів.

- **Податкове планування:** Застосування стратегій для мінімізації податків, таких як використання податкових винятків та оптимізація структури доходів.

- **Фінансовий консалтинг:** Залучення професіоналів, таких як фінансові консультанти для розробки ефективних стратегій управління фінансами, враховуючи цілі та бюджет.

- **Інвестиції в освіту та навчання:** Розвиток освіти і навичок для ефективного управління фінансами та розширення можливостей для збільшення доходів.

- **Філантропія:** Багаті люди часто включають філантропічні стратегії, інвестуючи у благодійність та громадські ініціативи.

Ці стратегії допомагають забезпечити не тільки зростання капіталу, але і стабільність та вплив на соціальний та економічний розвиток.

Усвідомлення психологічних чинників та особливостей фінансової поведінки є ключовим для розуміння та ефективного управління фінансами. Незалежно від рівня доходу, емоції, ставлення до ризиків, звички та соціальне оточення впливають на фінансовий стан.

Список використаних джерел

1. Антонова З. Гроші як фактор економічної соціалізації // Педагогіка і психологія проф. освіти. 2009. - № 4. С. 173-180.
2. Данильченко Т. В. Суб'єктивне соціальне благополуччя як психологічний феномен. Психологічні перспективи. 2016. Вип. 28. С. 93-107.
3. Никоненко О. Шевченко А. Практичні аспекти зміцнення психологічного благополуччя під-

приємців в умовах війни Вчені записки Університету «КРОК». 2023. № 3(71). С. 159-168.

4. Никоненко О.В. Психологічні особливості монетарної поведінки в різні вікові періоди. Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку. Тези доповідей IV Міжнародної конференції (7 грудня 2022р., м.Київ). Київ: Університет «КРОК», 2022.

5. Шеремет К.А., Сингаївська І.В. Психокорекція монетарних установок особистості. Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей III Міжнародної конференції (Київ, 02 грудня 2021 р.). К.: Університет "КРОК", 2021.